

ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Էքսկուրսիաները, նպատակային
զբոսանքները, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը
միջին և ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների
հայրենասիրության դաստիարակության գործընթացում

Վերապատրաստվող՝ Մարգարիտ Գասպարյան Հայկի

«Ն.Բազմաբերդի մտուր-մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ

Վերապատրաստող՝ «Տեխնոլոգիա» առարկայի
փորձագետ, մասնագետ, մեթոդիստ, մանկավարժ,
ուսուցիչ Ժաննա Ավետիսյան

Բովանդակություն

1. Ներածություն.....	3
2. Էքսկուրսիաները, նպատակային զբոսանքները, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը միջին և ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրության դաստիարակության գործընթացում	
2.1 Էքսկուրսիան որպես ուսուցման կազմակերպման ձև, նրա նշանակությունը	
ա) Էքսկուրսիայի անհրաժեշտության հոգեբանական մանկավարժական հիմնավորումը.....	4
բ) Էքսկուրսիայի կրթադաստիարակչական նշանակությունը.....	5
Գործնականի վերլուծություն և օրինակներ.....	8
Էքսկուրսիաների նպատակը և բովանդակությունը մանկապարտեզում.....	9
գ) Էքսկուրսիայի ամփոփումը.....	12
Եզրակացություն.....	15
Գրականության ցանկ.....	16

Ներածություն

Աշխատանքի թեման է՝ էքսկուրսիաները, նպատակային զբոսանքները, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը միջին և ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրության դաստիարակության գործընթացում:

Աշխատանքի նպատակն է հանգամանորեն ուսումնասիրել և բացահայտել միջին և ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների դաստիարակության գործընթացում էքսկուրսիաների, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը և նշանակությունն այդ տարիքային խմբի համար:

Աշխատանքը շարադրված է 16 էջի սահմանում և օգտագործվել է 7գրականության աղբյուր:

Էքսկուրսիաները, նպատակային
գրոսանքները, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը միջին և
ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների
հայրենասիրության դաստիարակության գործընթացում

**Էքսկուրսիան որպես ուսուցման կազմակերպման ձև,
նրա նշանակությունը:**

Մինչ նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների ծրագրերի վերակառուցման մասին օրենքը, էքսկուրսիաները մեծ մասամբ անց էին կացվում բնությանը, արտադրությանը ծանոթացնելու նպատակով: Օրենքի հրատարակումից հետո ավելի քան երբևէ, բարձրացավ էքսկուրսիայի դերը: Այժմ ուսուցումը կյանքի հետ կապելու, դասավանդման մեթոդներն ու ձևերը կատարելագործելու և ակտիվացնելու նոր պահանջներից ելնելով՝ էքսկուրսիան դիտվում է որպես ուսուցման կազմակերպման մի յուրահատուկ ձև, որպես աշխարհաճանաչողական գիտելիքների հաղորդման միջոց: Գիտելիքի հաղորդումը կարելի է կատարել պարապմունք- էքսկուրսիաների միջոցով՝ նկատի ունենալով, որ այդ ձևով յուրացումն ավելի կայուն ու խորն է լինում, իսկ պարապմունքն ավելի աշխույժ ու հետաքրքիր է անցնում:

ա) Էքսկուրսիայի անհրաժեշտության հոգեբանական մանկավարժական հիմնավորումը:

Հիմք ընդունելով այն, որ օբյեկտիվ իրական աշխարհի ճանաչողությունը սկսվում է զգայությունից, ուսուցման պրոցեսում մեծ տեղ է տրվում էքսկուրսիային: Իրական աշխարհի զգայություններն ու ընկալումները համապատասխանորեն իմաստավորվում և վերամշակվում են մեր գիտակցության մեջ: Մեր աչքին միանում են մյուս զգայարանները և մտածողության գործունեությունը: Չնական ընկալումը հեշտացնում է աշակերտների գիտելիքների յուրացման պրոցեսը: Քանի որ աշակերտների մտածողությունը զարգանում է կոնկրետից դեպի վերացականը, ուստի զարգացման վաղ էտապներում նրանք մտածում են ավելի շատ պատկերներով, քան հասկացողություններով: Հասկացողությունները և վերացական գաղափարները սովորողի գիտակցությանն ավելի հեշտ են հասնում, եթե դրանք ամրապնդվում են կոնկրետ փաստերով, օրինակներով ու պատկերներով: Այսպես այլ ձևով է ընկալվում և մտապահվում առարկան կամ երևույթը ցուցադրմամբ, այլ ձևով՝ նկարագրությամբ:

Էքսկուրսիոն մեթոդը օգտագործվում է ՆՈՒՀ-ի կյանքի տարբեր բնագավառներում և հետապնդում է ինչպես կրթական, այնպես էլ դաստիարակչական նպատակներ:

Էքսկուրսիան դաստիարակին հնարավորություն է տալիս կոնկրետ ու վառ փաստերի վրա երեխաներին ցույց տալ ուսումնասիրվող առարկաների ու երևույթների միջև եղած կապերը, պատճառի ու հետևանքի փոխկապվածությունը և մարդու վերաստեղծող ու վերաշինող ուժը:

Այս ամենը նպաստում են երեխաների մատերիալիստական աշխարհաճանաչողության ու դիտողականության զարգացմանը, նրանց մեջ խոր հետաքրքրություն են առաջացնում դեպի շրջապատը, ամրապնդում են նրանց գիտակցական կարգապահությունը, սեր են արթնացնում դեպի բնությունը, հոգատար վերաբերմունք են դաստիարակում շրջապատի ու ընդհանրապես հայրենի երկրի բնության նկատմամբ:

Ինչպես հայ մեծ լուսավորիչ-մանկավարժ Խ. Աբովյանն է նկատել («Երկերի լիակատար ժողովածու») բնությունն իր բազմապիսի առարկաներով ու երևույթներով, իր պես-պես գույներով ու ձայներով, դրանց միջև եղած պատճառահետևանքային զանազան կապերով, իր սքանչելի գեղեցկությամբ ու անկրկնելի ստեղծագործություններով ամենամեծ ուսուցիչն է, մի ուսուցիչ, որ ամենից հեշտ ու դյուրին ձևով, խոր ու կայուն կերպով սովորեցնում է մարդկանց բնությունը ճանաչել: Ահա թե ինչու ուսուցման պրոցեսում, մանավանդ ավագ և միջին խմբի երեխաների հետ, լայնորեն պետք է օգտագործել էքսկուրսիաները, որպես ուսուցման միջոց, որպես շրջապատի բնությունն ու հասարակությունը ճանաչելու, շրջապատի մասին ռեալ գիտելիքներ հաղորդելու եղանակ:

բ)Էքսկուրսիայի կրթադաստիարակչական նշանակությունը:

Էքսկուրսիաները ընդլայնում են երեխաների մտահորիզոնը, նրանց միտքը հարստացնում են նոր տպավորություններով, անմիջականորեն դիտել են տալիս այնպիսի առարկաներ ու երևույթներ, որոնք մանկապարտեզ բերել հնարավոր չէ, հետաքրքրություն են առաջացնում դեպի իրենց շրջապատի բույսերը, կենդանիները, մարդկային հասարակությունը և մարդու աշխատանքը բնության և հասարակության մեջ:

Էքսկուրսիաները բացառիկ կարևոր նշանակություն ունեն նաև երեխաների խոսքի զարգացման համար: Ինչպես հայ նշանավոր մանկավարժ Ա. Բահաթրյանն էր ասում. «<Ուսուցման մեջ առաջինը և կարևորը դիտողությունն է, երեխայի առաջին դրստողությունները վարժեցնում են նրա զգայարանները, իսկ զգայարանն այն դուռն է, որով արտաքինը մտնում, թափանցում է ներքին աշխարհը, ինչ-որ չի անցնում զգայարաններով, նա առհասարակ չի մտնում հոգու մեջ, ուստի միշտ ուսուցման պրոցեսում նախ պետք է երևան գա գաղափարը, իսկ հետո՝ բառը: Միայն այդպես կարելի է դիտողությամբ մշակել լեզուն, իսկ լեզվով՝ հոգին ու միտքը>>:

Գրեթե նույն կարծիքն է հայտնել նաև ռուս մեծ մանկավարժ Ուշինսկին (Адамович - "Объяснительное чтение в начальной школе". Москва, 1948г. стр. 4 Ушинский - "Собрание сочинений ".1948г.стр.333).

Նա գտնում էր, որ խոսքը չի կարող զարգանալ առանց մտքի, իսկ միտքը զարգանում է, եթե մտքի, առարկայի մասին երեխան պարզ ու կոնկրետ պատկերացում ունի: Ու՛ մի ձևով հնարավոր չէ նոր բառերի յուրացումն այնքան կայուն դարձնել, որքան էքսկուրսիայի միջոցով, որովհետև այստեղ բառը կապվում է տվյալ հասկացության, իրի կամ երևույթի դիտման ու զննման հետ, դառնում է կոնկրետ ու որոշակի:

Էքսկուրսիան լավագույն նյութ է տալիս ոչ միայն բանավոր, այլև հետագայում նաև գրավոր խոսքի զարգացման ու մշակման համար:

Պետք է նկատել, որ էքսկուրսիայի ընթացքում ոչ միայն նախատեսված առարկաներն ու երևույթներն են դիտվում, այլ բազմաթիվ այլ նյութեր են հավաքվում (հերբարումներ ու հավաքածուներ կազմելու համար և այլն):

Էքսկուրսիաները բացառիկ կարևոր նշանակություն ունեն նաև դաստիարակչական տեսակետից: Դրանք երեխայի մեջ զարգացնում են ուշադրություն ու դիտողունակություն, մշակում են գիտակցական կարգապահություն ու կազմակերպվածություն՝ մանկապարտեզից դուրս իրենց պահելու դաստիարակի կարգադրությունները ժամանակին, ճիշտ ու անթերի կատարելու ունակություն:

Էքսկուրսիաների միջոցով երեխան ծանոթանում է երկրի մակերևույթի ձևերին, զգում հայրենի բնության գեղեցկությունը և ամենից շատ սիրում ու գնահատում այն: Էքսկուրսիայի ժամանակ զարգանում է նաև երեխաների էսթետիկական ճաշակը, նրանք կարողանում են գեղեցիկը տեսնել ամեն տեղ՝ բնության մեջ, կյանքում և աշխատանքում:

Գործնականի վերլուծություն և օրինակներ

Մի անգամ, երբ աշխատում էի, որոշեցի կազմակերպել էքսկուրսիա՝ «Աշնան այգում» թեմայով:

Օրը շատ պայծառ ու արևոտ էր: Մենք մտանք դպրոցամերձ այգի: Երեխաները աշխույժ և ուրախ տրամադրության մեջ էին: Աշնան գեղեցկությունը գրավել էր նրանց ուշադրությունը: Նրանք այնքան բազմերանգ տերևներ էին հավաքել, որ չէին կողմնորոշվում, թե որը դնեն թղթապանակի մեջ, որն է ավելի գեղեցիկ: Նրանք նայում էին քամուց «պարող» տերևներին, նայում ծառերի բներում հավաքված տերևակույտերին, կարծես ցանկանում էին բոլորն էլ ունենալ իրենց մոտ: Նրանք չէին կարողանում իրենց զգացմունքը թաքցնել և մեկը մյուսի հետից մոտենալով ինձ ասում էին.

- Այս մեկն էլ ուրիշ գույնի է, ընկեր Մարգարիտ:

Կամ.

- Այս տերևն ունի մի քանի գույներ:

Էքսկուրսիայի ընթացքում ձևավորվում են շատ բարոյական նորմեր՝ ընկերասիրություն, կոլեկտիվիզմ, փոխօգնություն և այլն:

Էքսկուրսիայի ժամանակ երեխաները ձեռք են բերում բնավորության այնպիսի գծեր ինչպիսիք են հաստատակամություն, համառություն, դժվարությունները հաղթահարելու կամք:

Էքսկուրսիայի ժամանակ բացահայտվում է աշակերտի բնավորությունը, նրա շատ ընդունակություններ ի հայտ են գալիս:

Այսպես օրինակ՝ էքսկուրսիայից ստացած տպավորությունները ավելի անմիջական են և պահպանվում են ավելի երկար: Օրինակ՝ այս տարվա խմբի երեխաների գիտելիքները ավելի կայուն դարձան այն բանից հետո, երբ կազմակերպեցի էքսկուրսիա և բացատրեցի գետի հունը, աջ և ձախ մասերը և այլն:

Էքսկուրսիայի ժամանակ շատ երևույթներ աշակերտները կարող են տեսնել, բայց չհասկանալ, այս գործում մեզ օգնության է գալիս դաստիարակի բացատրությունը, որը կարող է ինչպես նախորդել, այնպես էլ զուգակցել ու հաջորդել էքսկուրսիային: Գիտելիքների ընկալմանը հաջորդող էքսկուրսիան նպաստում է աշակերտների նախօրոք ստացած գիտելիքների ամրապնդմանը, իսկ թեմային նախորդող էքսկուրսիան հիմք է հանդիսասանում նոր գիտելիքների ընկալման համար, աշակերտները նախնական տվյալներ են հավաքում այս կամ այն թեման յուրացնելու համար:

Ուսուցման պրոցեսում կարևոր նշանակություն ունեն նաև արտադրական էքսկուրսիաները: Այս կամ այն պարապմունքներից գիտելիքներ սովորելով՝

երեխաները ծանոթանում են այն պարզ սարքերին , որոնք հիմք են հանդիսանում ամենաճշգրիտ ու ամենաբարդ մեքենաների ստեղծմանը որից ծնվում են ամենաբարդ արտադրական պրոցեսները:

Ուրիշ ոչ մի միջոց չի կարող աշակերտներին այնքան կոնկրետ պատկերացում տալ արդյունաբերության մասին, որքան արտադրական էքսկուրսիաները: Մրանց միջոցով է , որ աշակերտները կարողանում են գրքերում կարդացածը տեսնել արտադրության մեջ:

էքսկուրսիաների նպատակը և բովանդակությունը մանկապարտեզում:

Չի կարելի երբեք էքսկուրսիայի անցկացմանը երկրորդական նշանակություն տալ, լրացուցիչ կամ ավելորդ աշխատանք համարել, դիտել որպես ուսումնական պրոցեսին օժանդակ միջոց:

Ծրագրով նախատեսվում է անցկացնել հետևյալ էքսկուրսիաները. գաղափար տալու ամռան և աշնան մասին, <<Ինչպե՞ս են անցկացրել երեխաները ամառը>>, աշնան նշանները՝ եղանակի ցրտում, տերևների գունափոխում, տերևաթափ, թռչունների չուն, աշնանային աշխատանքները մանկապարտեզի տարածքում, ճանաչել և ճշգրիտ անվանել տվյալ վայրի համար բնորոշ 2-3 տեսակի ծառեր: Հետո իրենց բնակավայրերը և հայրենի բնությունը ուսումնասիրելու համար: Դեպի բնություն կատարվող էքսկուրսիաների թեմաներ կարող են լինել՝ ա) դպրոցի շրջակայքը , բ) իրենց փողոցը (քաղաքում), հայրենի գյուղը և այլն: Կարելի է կազմակերպել էքսկուրսիաներ հետևյալ թեմաներով.

1. Դեպի բանջարանոց՝ բանջարանոցային բույսերի և բանջարեղենների բերքահավաքին, բանջարանոցի մոլախոտերին և նրանց ոչնչացման ձևերին ու միջոցներին ծանոթանալու համար (աշնանը):
2. Դեպի անտառ. անտառի ծառերին, թփերին ու անտառի բնակիչներին ծանոթանալու նպատակով:
3. Դեպի երեխաների բնակված թաղամասը կամ գյուղը՝ մարդկանց աշխատանքային գործունեության վերաբերյալ երեխաների պատկերացումներն ընդարձակելու համար:
4. Դեպի հրուշակեղենի արտադրամաս՝ աշխատանքային պրոցեսին ծանոթանալու համար:
5. Դեպի փոստային բաժանմունք, կապի միջոցների, աշխատողների, ամսագրերի մասին գաղափար տալու համար:
6. Դեպի կայարան՝ երկաթուղային տրանսպորտի աշխատանքին ծանոթանալու համար:

7.Փայտամշակման արհեստանոց՝ փայտամշակման մեքենաների, գործիքների, այնտեղ պատրաստվող առարկաների(ինչ է պատրաստվում և ու՞մ համար) և մարդկանց աշխատանքի մասին գաղափար տալու համար:

8.Դեպի իրենց բնակավայրի տեսարժան վայրերը՝ հայրենի երկիրը ճանաչելու և սիրելու համար:

9. Պարապմունքներ բնության գրկում՝ տեղանքի ուսումնասիրության և կողմնորոշման ուղղությամբ. ինչպես որոշել կողմերը:

Էքսկուրսիայի անցկացման մեթոդիական մանկապարտեզներում

Էքսկուրսիայի ճիշտ անցկացումը դաստիարակից պահանջում է էքսկուրսիայի նպատակի և բովանդակության ճիշտ պլանավորում, կազմակերպում և ստացված արդյունքների ամփոփում: Այդ տեսակետից էքսկուրսիայի կազմակերպման ժամանակ ուշադրություն պետք է դարձնել նրա երեք հիմնական փուլերի վրա՝

1. Նախապատրաստում

2. Անցկացում

3. Ամփոփում

ա) Էքսկուրսիայի նախապատրաստումը.

Յուրաքանչյուր էքսկուրսիա որոշակի նպատակ պետք է ունենա, նպատակ, որը պետք է բխի մանկապարտեզի ծրագրի առաջադրած խնդիրներից ու պահանջներից: Էքսկուրսիայի նպատակը և օբյեկտը պետք է կոնկրետ ու որոշակի լինի, որպեսզի ըստ այդմ էլ պարզ լինի, թե էքսկուրսիայի ընթացքում երեխաները ինչ գիտելիքներ են ստանալու, ինչ նյութեր ուսումնասիրելու կամ հավաքելու, ինչ գործնական աշխատանքներ են կատարվելու և ինչի համար, երբ և ինչպես է անցկացվելու էքսկուրսիան: Երբ այսքանը արդեն դաստիարակի համար պարզ է և նա գիտի, թե ուր է էքսկուրսիա տանելու, երբ և ինչ նպատակով, կարող է որոշակիորեն պատկերացնել, թե ինչ հարցերի շուրջ հարկ կլինի խոսել էքսկուրսիայի ժամանակ, ինչ գիտելիքներ պետք է տա աշակերտին և ինչ չափով, ուստի ըստ այդմ էլ նա հաշվի կնստի ինքն իր հետ, թե նա ինչ լրացուցիչ տեղեկություններ և ուսումնասիրություններ անցկացնելու կարիք ունի:

Յուրաքանչյուր էքսկուրսիայի նպատակը որոշելուց հետո պարտադիր կարգով դաստիարակը պետք է վերստին մանրամասնորեն ուսումնասիրի այդ թեման, թարմացնի ու լրացնի իր գիտելիքները այդ թեմայի վերաբերյալ, որպեսզի կարողանա երեխաներին բավարար չափով տեղեկություններ տալ տվյալ օբյեկտի մասին, ճիշտ ու պարզ պատասխաններ տալ էքսկուրսիայի ընթացքում ծագած հարցերին: Նյութերի ուսումնասիրությունից հետո պետք է կատարել էքսկուրսիայի վայրի ընտրություն, որոշվի ընթացքը և դեպի էքսկուրսիա տանող նպատակահարար ճանապարհը:

Այսպիսի նախնական ուսումնասիրությունից հետո ուսուցիչը կարող է կազմել էքսկուրսիայի պլանը, որը կարևոր նշանակություն ունի հետագա աշխատանքների ճիշտ կազմակերպման համար:

Պլան կազմելիս պետք է հաշվի առնել հետևյալ հիմնական հարցերը.

1. Էքսկուրսիայի թեման

2. Այն գիտելիքների համառոտ շարադրանքը, որ երեխաները պետք է ստանան էքսկուրսիաների ընթացքում:

3. Էքսկուրսիայի ընթացքն ու հաջորդականությունը, էքսկուրսիայի ընթացքում շոշափվող հիմնական հարցերը, երեխաներին տրվելիք խմբային կամ անհատական աշխատանքի առաջադրանքները:

4. Էքսկուրսիայի վերջում անցկացվող ամփոփիչ գրույցի համառոտ բովանդակության շարադրումը:

5. Էքսկուրսիայի կահավորումը՝ հանդերձանքը, գործիքները և այլն:

Օրինակ ավագ խմբում կարելի է կազմել աշնանը վերաբերվող էքսկուրսիայի այսպիսի պլան.

Էքսկուրսիայի թեման- աշուն

Էքսկուրսիայի նպատակը – գաղափար տալ աշնան մասին, սովորեցնել

Ճանաչել ու զգալ բնության մեջ կատարվող եղանակային փոփոխությունները:

Էքսկուրսիայի նախապատրաստում- բացատրել էքսկուրսիայի նպատակը և երեխաներին շարք կանգնեցրած տանել էքսկուրսիայի վայրը՝ մանկապարտեզի բակը կամ մանկապարտեզից ոչ շատ հեռու:

Էքսկուրսիայի անցկացում – էքսկուրսիայի վայրը հասնելուց հետո թույլ տալ , որ երեխաները կանգնեն ինչպես որ կամենում են, և հանձնարարել , որ դիտեն շրջակայքը: Մի քանի րոպեից հետո հարցերի միջոցով վեր հանել նրանց տեսածն ու զգացածը:

- Ի՞նչ էք զգում (ցուրտ է, փչում է սառը քամի, տերևները թափվում են և այլն):

- Ինչպիսի՞ն է երկինքը (այն ծածկված է ամպերով, մշուշ է, արևը չի երևում):

- Ծառի վրա շա՞տ տերևներ կան , թե՛ քիչ, ի՞նչ են եղել նրանք:

- Այժմ տարվա ո՞ր եղանակն է:

- Որո՞նք են աշնան նշանները:

Էքսկուրսիայի ամփոփում – վերջին հարցի պատասխանն էլ կլինի էքսկուրսիայի ամփոփումը: Այդ հարցին պատասխանելու համար երեխաներին օգնել իրենց դիտումների ու զգացածի վերաբերյալ կոնկրետ եզրակացություններ անելու՝ փչում է ցուրտ քամին, ծառերից թափվում են տերևները, արևը չի երևում, երկինքը ծածկված է ամպերով...- դա աշունն է:

Էքսկուրսիայից մեկ-երկու օր առաջ դաստիարակը երեխաներին բացատրում է նպատակը, խնդիրները, երեխաների անելիքները: Առանց այդպիսի գործնականորեն ու հոգեբանորեն նախապատրաստության , էքսկուրսիան կդառնա աննպատակ ու անարդյունավետ:

Երեխաներին էքսկուրսիային նախապատրաստելու աշխատանքների մեջ մտնում են նաև կարգապահության պահպանման ուղղությամբ տարվող միջոցառումները, գրույցը այդ ուղղությամբ:

Քանի որ էքսկուրսիաները լինում են մոտավոր և հեռավոր, ուստի հեռավոր էքսկուրսիայի դեպքում պետք է խորհրդակցել նաև ծնողների հետ:

Էքսկուրսիայի նախապատրաստական աշխատանքների մեջ պետք է ներառել նաև մանկապարտեզի տնօրինությանը՝ էքսկուրսիայի անցկացման վայր և մյուս

հարցերի մասին տեղյակ պահելը, էքսկուրսիայի պլանը հաստատել տալը, որպեսզի անհրաժեշտության դեպքում նրանք համապատասխան միջոցներ ձեռք առնեն փոխադրական միջոց տրամադրելու կամ ժամերը դասավորելու համար:

բ) Էքսկուրսիայի անցկացումը

Էքսկուրսիան սկսվում է նրանով, որ էքսկուրսիայի վայրում դաստիարակը ի մի է հավաքում բոլոր երեխաներին, հիշեցնում էքսկուրսիայի նպատակը, տրված առաջադրանքները, երեխաների անելիքներն ու պարտավորությունները:

Էքսկուրսիայի ժամանակ դաստիարակը երեխաների մեջ պետք է հետաքրքրություն առաջացնի դեպի օբյեկտը, որպեսզի երեխան անհրաժեշտ ուշադրությամբ դիտի այն:

Այժմ քննարկենք այն հարցը, թե ինչպես կարելի է էքսկուրսիայի ընթացքում ժամանակը օգտագործել ռեալ և բացատրությունը զուգակցել ցուցադրմանը:

Օրինակի համար համատեղ ընթերցանությամբ անցկացվող <<բլրի գագաթին>> մշակենք էքսկուրսիայի միջոցով: Ենթադրենք նախապատրաստական մասը ավարտված է և մենք կանգնած ենք բլրի ստորոտին: Դաստիարակը զգուշացնում է , որ մենք կանգնած ենք բլրի ստորոտում և քիչ հետո բլրի լանջով բարձրանալու ենք մինչև ամենաձայրը՝ գագաթը: Բարձրանալիս մեկ-մեկ կանգնենք ու նայենք մեր չորս կողմը: ԵՎ շատ բաներ, որ ստորոտում կանգնած ժամանակ չէինք տեսնում, կտեսնենք , քանի որ բարձրանալիս մեր տեսողության սահմանը ընդարձակվում է: Ուշադրություն դարձնեն այն բանի վրա, թե ինչպես վեր բարձրանալիս բուսականությունը գնալով քչանում է, չորանում, փշատերև դառնում: Դա նրանից է, որ լանջը շատ քարքարոտ է և բույսերը ջրի կարիք են զգում:

Այժմ մենք գտնվում ենք բլրի գագաթին: Կնստենք, կհանգստանանք և կդիտենք շրջապատը: Ահա երևում են հարթավայրեր, գետեր, ցորենի արտեր...

Այստեղ նրանք պարզ պատկերացում են կազմում երկրի մակերևույթի ձևերի՝ լեռնաշղթայի, լեռան, հարթավայրի, ձորի, գետի և այլնի մասին ըստ իրենց ընկալման մակարդակի:

Էքսկուրսիաները շատ երկար ու ձանձրալի չպետք է լինեն:

զ)Էքսկուրսիայի ամփոփումը:

Ամփոփումը կարող է տեղի ունենալ ինչպես էքսկուրսիայի վայրում, այնպես էլ խմբասենյակում՝ նայած էքսկուրսիայի բնույթին և դաստիարակի հետապնդած նպատակներին:Այն կարող է բանավոր զրույցի, հարց ու պատասխանի , պատմելու բնույթ կրել, կարող է նաև հավաքած նյութերի(հերբարիումներ) ուսումնասիրության ձևով անցկացվել:

Եզրակացություն

Միջին և ավագ նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրության դաստիարակության գործընթացում մեծ է էքսկուրսիաների, նպատակային զբոսանքների, թեմատիկ, մշակութային այցերի դերը: Մեր հայրենիքը գտնվելով անկայուն պատերազմական վիճակում, յուրաքանչյուր դաստիարակի պարտքն է, աշխատելով մատաղ սերնդի հետ, հենց այդ տարիքից երեխաների մեջ սերմանել սեր դեպի հայրենիք: Ուսուցման ձևը ընտրում է դաստիարակը՝ տարիներ անց երևում է արդյունքը:

Կգա այն օրը, որ աշխատանքի ձևը և թեման ընտրելիս չենք մտորի. ճիշտ ուսուցման արդյունքում կունենանք հզոր և հաղթանակած հայրենիք:

Գրականության ցանկ

1. Թուրունջյան - <<Կրտսեր դպրոցականի հոգեբանական առանձնահատկությունները>>: 1962թ.
2. Ա. Տեր-Գրիգորյան - <<Գործնական աշխատանքները բացատրական ընթերցանության դասերին >> :1963 թ.
- 3.<<Նախաշավիղ>> գիտամեթոդական հանդես 2014թ.
- 4.<<Основы дидактики>>. 2007թ.
- 5.М. А. Данилов, Б. П. Есипов - << Дидактика>>,<<Метод экскурсии>>.1957г.
- 6.<<Народное образование>>.2012г.
7. Яковленко Л. Петриновна - << Методика организации экскурсии в начальной школе>> 2014г.